

Raportul anual pentru 2011

Rezumat

Introducere din partea președintelui

Rezumat

Raportul anual pentru 2011 al Autorității bancare europene (EBA) reprezintă o trecere în revistă a activităților și realizărilor autorității în primul său an de existență. EBA a fost instituită la 1 ianuarie 2011, ca răspuns la necesitatea unui cadru de reglementare și de supraveghere mai integrat în Uniunea Europeană. Împreună cu autoritățile naționale de supraveghere, celelalte două autorități europene de supraveghere (AES), EIOPA și ESMA, Comitetul comun și Comitetul european pentru risc sistemic (CERS), EBA face parte din noul sistem european al supraveghetorilor financiari (SESF).

Regulamentul de instituire a EBA a încredințat autorității o mare varietate de sarcini, pe lângă cele moștenite de la predecesorul său, Comitetul european al inspectorilor bancari (CEBS), toate având în ultimă instanță scopul de a menține stabilitatea financiară și de a asigura încrederea în sistemul financiar în ansamblu, precum și de a oferi suficientă protecție clienților serviciilor financiare.

EBA și-a început activitatea încă din prima zi. Așa cum remarca președintele autorității în introducere, EBA „[și-a] început activitatea într-un mediu de piață destul de dur și de dificil, afectat de mai multe provocări cărora trebuia să li se facă față imediat. Nu a fost ușor să ne concentrăm pe construirea unei organizații noi, fiind în același timp nevoiți să soluționăm problemele majore legate de stabilitatea sectorului bancar”.

Prioritățile și activitățile EBA, prezentate în Programul de lucru pentru 2011 al autorității, au vizat trei domenii principale: **reglementarea, analiza riscurilor și operațiunile**, cu scopul de a institui funcția autorității de **protecție a consumatorilor**.

În eforturile sale legate de reglementare, EBA și-a concentrat activitatea pe stabilirea bazelor așanumitului Cadru de reglementare european unic, un set comun de reglementări complet armonizate care vor fi obligatorii și direct aplicabile în toate statele membre ale UE. Aceasta este o sarcină considerabilă, deoarece peste 100 de standarde tehnice obligatorii trebuie să fie finalizate în următorii ani și se preconizează că aproximativ 40 de standarde vor fi emise până la 1 ianuarie 2013. Pe parcursul anului 2011, EBA a pregătit terenul pentru dezvoltarea mai multor standarde tehnice obligatorii în domenii cheie precum fondurile proprii și lichiditatea, pe baza propunerilor Comisiei Europene privind cerințele de capital (Directiva privind cerințele de capital IV - CRDIV/Regulamentul privind cerințele de capital - CRR) din iulie 2011. Pe lângă aceste activități pregătitoare în legătură cu standardele obligatorii, EBA a continuat să elaboreze orientări referitoare la mai multe aspecte ale CRDIII, precum guvernanta internă, extinderile și modificările aduse abordării de evaluare avansată (*Advanced Measurement Approach, AMA*), exercițiile de colectare a datelor privind remunerarea, valoarea la risc în situație de criză și riscurile de nerambursare și de migrare suplimentare (*Incremental Default and Migration Risk Charge, IRC*).

În ceea ce privește analiza riscurilor, prioritățile au vizat în principal provocările determinate de deteriorarea mediului pieței financiare în Europa. În plus, EBA a continuat să monitorizeze, să evalueze și să analizeze în mod periodic riscurile și vulnerabilitățile din sectorul bancar al UE. De asemenea, EBA și-a intensificat eforturile de promovare a cooperării eficiente între autoritățile naționale de supraveghere în domeniul supravegherii bancare, prin elaborarea de politici și prin participarea activă în cadrul colegiilor de supraveghetori.

O componentă esențială a activităților de analiză a riscurilor în 2011 a fost exercițiul de test de simulare a crizei la nivelul UE, care a fost efectuat pe un eșantion de 91 de bănci, utilizând un singur scenariu pesimist și o metodologie consecventă. Acest exercițiu s-a dovedit a fi un stimulent foarte

puternic pentru băncile implicate, deoarece acestea au luat măsuri considerabile pentru a evita să se situeze sub pragul de referință de 5% capital de rangul 1 și au mobilizat capital nou în valoare de aproximativ 50 de miliarde EUR în primele patru luni din 2011 pentru a respecta pragul de capital convenit de comun acord. În pofida succesului său și în ceea ce privește sporirea transparenței și asigurarea calității, principalul obiectiv de restabilire a încrederii în sectorul bancar european nu a fost atins, criza datoriei suverane extinzându-se în mai multe țări. În plus, numeroase bănci din UE, în special în țări afectate de criză, s-au confruntat cu probleme semnificative de finanțare. La indicațiile Fondului Monetar Internațional și ale Comitetului european pentru risc sistemic, EBA a propus, în cadrul unui pachet convenit la nivel european, măsuri de consolidare a nivelului de capitalizare al băncilor și de încurajare a întoarcerii la condiții mai relaxate pe piața de finanțare. A fost astfel aprobată o recomandare oficială care solicita băncilor să constituie o rezervă de capital, astfel încât să ajungă la un coeficient de capitalizare de 9% în ceea ce privește capitalul de cea mai înaltă calitate (capitalul de rangul 1), până la sfârșitul lunii iunie 2012, după evaluarea prudentă a expunerii băncilor la statele membre ale Uniunii Europene.

În domeniul protecției consumatorilor, EBA și-a concentrat activitatea în cea mai mare parte pe ipoteci și alte forme de credite de consum și a analizat preocupările din domenii precum rolul intermediarilor de credit, transparența și claritatea informațiilor precontractuale oferite consumatorilor și evaluarea bonității.

Odată cu instituirea celor trei autorități europene de supraveghere, a fost creat și un Comitet comun pentru colaborare periodică. Comitetul comun a discutat frecvent rapoartele de evaluare a riscurilor la nivel sectorial și intersectorial și posibilele opțiuni de politici, având în vedere evoluțiile pieței. Domeniile vizate de aceste opțiuni de politici au fost supravegherea conglomeratelor financiare, contabilitatea și auditurile, analiza microprudențială a evoluțiilor intersectoriale, riscurile și vulnerabilitățile sistemului financiar, măsurile de combatere a spălării de bani și protecția consumatorilor. În 2011, primele rapoarte comune privind riscurile au fost prezentate factorilor de decizie europeni.

În sfârșit, consolidarea operațiunilor EBA și sporirea capacității instituționale a acesteia au avut un rol esențial în primul an de funcționare a autorității. Pe parcursul anului 2011, EBA a înregistrat progrese semnificative în ceea ce privește alinierea gestionării resurselor sale umane și financiare, a proceselor de achiziții, a infrastructurii IT și a activităților de comunicare la cerințele reglementărilor relevante ale UE și bunele practici.

Introducere din partea președintelui

Am marea onoare și privilegiul de a prezenta primul Raport anual al Autorității bancare europene (EBA), care rezumă activitățile desfășurate de autoritate în primul său an de existență.

Instituirea EBA la 1 ianuarie 2011 a marcat o modificare majoră a contextului instituțional, răspunzând unei necesități urgente de progres vizibil către un cadru de reglementare și supraveghere mai integrat în Uniunea Europeană (UE). Predecesorul EBA, Comitetul european al inspectorilor bancari (CEBS), depusese deja eforturi considerabile pentru realizarea unei mai mari convergențe, însă mandatul său limitat a împiedicat acest comitet să aibă un impact semnificativ asupra practicilor de zi cu zi ale autorităților naționale. Într-adevăr, una dintre deficiențele majore anterioare instituirii EBA a fost incapacitatea comitetului de a decide și de a coordona acțiunile în materie de politici în interiorul Uniunii Europene. Astfel, necesitatea unei schimbări fundamentale în direcția unei integrări mai mari și mai eficiente a piețelor financiare în UE a devenit și mai relevantă odată cu declanșarea și evoluția crizei în Europa.

Regulamentul de instituire a EBA a încredințat autorității o mare varietate de sarcini, pe lângă cele moștenite de la CEBS, toate având în ultimă instanță scopul de a menține stabilitatea financiară și de a asigura încrederea în sistemul financiar în ansamblu, precum și de a oferi suficientă protecție clienților serviciilor financiare.

Ne-am început activitatea într-un mediu de piață destul de dur și de dificil, afectat de mai multe provocări cărora trebuia să li se facă față imediat. Nu a fost ușor să ne concentrăm pe construirea unei organizații noi, fiind în același timp nevoiți să soluționăm problemele majore legate de stabilitatea sectorului bancar. Presiunea pieței pentru acțiuni coordonate în vederea restabilirii încrederii în rezistența băncilor UE a fost în mod constant extrem de ridicată. Pentru noi, prima provocare a fost testul de simulare a crizei la nivelul Europei, efectuat în comun cu autoritățile naționale de supraveghere, pentru a evalua rezistența unui eșantion mare de 90 de bănci din 21 de țări, într-un scenariu pesimist, dar plauzibil. Publicarea rezultatelor în iulie 2011 a oferit pieței un volum de informații și o transparență fără precedent – aproximativ 3 200 de date punctuale pentru fiecare bancă –, contribuind astfel la atenuarea preocupărilor investitorilor privind expunerea băncilor la riscuri. Testul de simulare a crizei s-a dovedit a fi un puternic stimulent pentru băncile implicate, acestea depunând eforturi considerabile pentru a evita să se situeze sub pragul de referință stabilit în exercițiu (o rată a capitalului de bază de rangul 1, Core Tier 1 – CT 1, raportat la activele ponderate la risc, mai mare de 5%) și majorându-și capitalul de bază de rangul 1 agregat cu 50 de miliarde EUR în primele patru luni din 2011. Testul de simulare a crizei a fost efectuat de manieră foarte riguroasă, rezultatele și punerea în aplicare a metodologiei convenite fiind consecvente, datorită celor trei runde de evaluări *inter pares*.

Totuși, este corect să admitem că, din cauza evoluției crizei datoriei suverane în zona euro, testul de simulare a crizei nu a reușit să restabilească încrederea în rezistența băncilor din UE. Criza financiară a intrat într-o nouă etapă în august, atunci când preocupările din ce în ce mai mari cu privire la sustenabilitatea datoriei publice în unele țări din zona euro au generat un deficit major pe piața finanțării bancare pe termen mediu și lung. Investitorii au început să evalueze soliditatea băncilor europene pe baza calității datoriei suverane care le oferea garanțiile necesare; poziția de capital a băncilor a fost măsurată prin evaluarea expunerii la riscul unei datorii suverane la valoarea pieței, indiferent de valoarea contabilă în zona amplasamentului lor. Se preconiza un efect negativ: deteriorarea datoriei suverane genera un deficit de finanțare pentru bănci, care determina un proces dezorganizat de reducere a efectului de levier, având potențialul de a afecta perspectivele de creștere,

cu efecte negative asupra poziției fiscale a datoriilor suverane. Ca răspuns la recomandările Fondului Monetar Internațional și ale Comitetului european pentru risc sistemic, am propus, în cadrul unui pachet convenit la nivel european, măsuri de consolidare a nivelului de capitalizare al băncilor și de încurajare a întoarcerii la condiții mai relaxate pe piața de finanțare. După evaluarea prudentă a expunerii băncilor la statele membre ale Uniunii Europene, am aprobat o recomandare în care am solicitat băncilor să constituie o rezervă de capital, astfel încât să ajungă la un coeficient de capitalizare de 9% în ceea ce privește capitalul de cea mai înaltă calitate (capitalul de rangul 1), până la sfârșitul lunii iunie 2012.

Sub aspectul reglementării, EBA a primit un rol central în stabilirea așa-numitului Cadru de reglementare european unic, un set comun de reglementări complet armonizate care vor fi obligatorii și direct aplicabile în toate statele membre ale UE. Odată cu evoluția crizei, proiectul cadrului unic, lansat de Grupul Larosière, a devenit și mai important pentru consolidarea pieței unice. Experiența din primele luni de funcționare a EBA a arătat că există încă diferențe foarte mari între cadrele de reglementare din țările UE, ceea ce conduce la condiții de concurență inechitabile și fragmentate. Noul cadru de reglementare pentru punerea în aplicare a reformelor aprobate de G20 ne oferă o posibilitate deosebită de a avansa către stabilirea cadrului unic. În conformitate cu propunerea de directivă și propunerea de regulament privind cerințele de capital – așa-numitele CRD4-CRR –, am început activitatea pregătitoare pentru elaborarea „standardelor tehnice obligatorii” în care va fi definit și specificat conținutul legislației europene într-un mod cu adevărat uniform, prin intermediul unui regulament direct aplicabil pentru întreaga piață unică. Aceasta este o sarcină substanțială, în măsura în care peste 100 de standarde tehnice obligatorii trebuie să fie finalizate în următorii ani. Aproximativ 40 de standarde ar trebui să fie emise până la 1 ianuarie 2013. Cele mai importante obiective ale acestui prim set de standarde sunt completarea aspectelor tehnice ale definiției capitalului și elaborarea de măsuri pentru monitorizarea introducerii cerinței de acoperire a lichidităților.

Drumul pe care îl avem de parcurs este în continuare presărat cu numeroase provocări, însă am convingerea că putem valorifica realizările din primul an de activitate pentru a continua să progresăm. Încă din primele luni de activitate am luat decizii și în domenii în care nu exista un consens și am dat dovadă de o abordare cu adevărat europeană. Succesul nu vine de la sine. Este nevoie de eforturi considerabile și de voința unui număr mare de persoane și de instituții. De asemenea, aș dori să profit de această ocazie pentru a adresa mulțumiri tuturor autorităților naționale de supraveghere și membrilor consiliului nostru al supraveghetorilor pentru sprijinul lor continuu, chiar și atunci când am fost nevoiți să ne confruntăm cu aspecte deosebit de controversate. Activitatea pe care am desfășurat-o cu privire la testul de simulare a crizei, în cadrul evaluărilor noastre periodice ale riscurilor și în ceea ce privește elaborarea de standarde de reglementare și de aplicare nu ar fi fost posibilă fără colaborarea și contribuția experților din cadrul autorităților naționale. Am convingerea fermă că succesul EBA și al dezvoltării noului cadru instituțional depind în foarte mare măsură de capacitatea noastră de a lucra ca un „sistem” împreună cu autoritățile naționale de supraveghere.